

Teresa Pàmies

La vida com a obra

L'escriptora Teresa Pàmies, nascuda a Balaguer l'any 1919, va morir el passat 13 de març. La guerra, l'exili i la clandestinitat compartida amb el seu marit Gregorio, militant comunista com ella, van marcar tant la seva vida com la seva obra literària, reconeguda amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes el 2001. Va ser la segona dona a rebre el premi, després de Mercè Rodoreda. Va tenir cinc fills, entre els quals hi ha el també escriptor Sergi Pàmies.

Teresa Pàmies té una de les obres més extenses de la literatura catalana contemporània, si comptem les desenes de llibres, milers d'articles i in comptables col·laboracions radiofòniques que va realitzar al llarg de la seva vida. Però a diferència d'altres casos prolífics, ella s'hi va posar molt tard. El seu debut va ser l'emocionant i coneguda *Testament a Praga*, premi Josep Pla de l'any 1970, escrita a quatre mans amb el seu pare Tomàs, i que és una reflexió sobre la política i el món a partir de la invasió de la URSS a Txecoslovàquia l'any 1968. El més curiós d'aquesta obra tan variada i prolífica, que es va iniciar pocs anys abans d'acabar-se la dictadura, és que el tret de sortida el va donar quan ja tenia més de cinquanta anys. A l'igual que altres companys de generació, com per exemple Jorge Semprún, Teresa Pàmies va preferir sedimentar amb molta cura tot el que li havia anat passant abans d'iniciar la seva brillant carrera literària.

Amor clandestí

Cada un dels seus llibres va estar destinat a explicar algun episodi de la seva vida, com es veu als extraordinaris *Quan érem capitans* (1974), *Va ploure tot el dia* (1975) i *Amor clandestí* (1976). De tots els seus llibres, el meu preferit és aquest últim, que narra amb una precisió i una contenció estremido-

res les seves trobades clandestines amb el seu marit, Gregorio López Raimundo, una de les figures més perseguides durant el franquisme. Com a editor, vaig tenir la sort de poder reeditar aquest títol el 1998, que davant de la sorpresa de tothom, va estar unes quantes setmanes entre els llibres més venuts en català, malgrat no ser cap novetat. El cert és que la Teresa va tenir un públic fidel des del seu primer llibre i el va conservar al llarg de tota la seva vida.

Els qui vam tenir la sort de conèixer la Teresa no oblidarem mai la seva fortíssima personalitat. Sempre deia les coses ben clares i a la cara, sense cap ambigüitat ni deixant lloc a cap malentès. Era ferma, però a la vegada sincera i també tossuda: era impossible desdir-la de qualsevol decisió que ja hagués pres, i una de les coses que recordaré sempre és la convicció amb la qual es mantenia ferma en una postura, fos la que fos, sense que res ni ningú la pogués doblegar. O deia que sí o deia que no, discutir era tan sols una pèrdua de temps. El mèrit de la Teresa va ser justament no admetre mai de ser la dona de ningú: qualsevol altra hauria quedat en un segon pla a l'ombra del seu marit, una de les figures més importants de l'esquerra europea del segle xx, però la Teresa va saber forjar la seva vida, a la seva manera i independentment del Gregorio.

N'hi ha prou amb llegir els seus magnífics llibres per entendre que la seva vida va ser la seva gran obra

Aquests dies hem llegit que Teresa Pàmies va ser una activista, que era combativa o que, com es diu ara, era compromesa. No és cert. Tot això són eufemismes que, per cert, l'haurien irritat. La Teresa era, senzillament, comunista. Així ho proclamava sempre, i així s'ho feia dir. Els qui esquiven la paraula en realitat estant traïnt el seu record. La Teresa no va renunciar mai a un món millor, i aquesta idea és la que va marcar la seva existència. N'hi ha prou amb llegir els seus magnífics llibres per entendre que la seva vida va ser la seva gran obra. Als qui l'enyorarem només ens queda un consol: rellegir-la. ◊

>>> Ernest Folch és editor.

Comenteu i amplieu el contingut de l'article al web: www.omnium.cat/article/4158